

Torshälla hembygdsförening

S:t Olofs Gille

Torshälla kyrka

Torshälla kyrkas historia; från 1000-talet till 1960

När Torshällaborna kristnades någon gång **på 1000-talet byggdes en träkyrka** som på **1100-talet ersattes av en stenkyrka i gråsten** vilkens kor var endast 4x4 meter och långhuset 7x10 meter. Troligtvis fanns den forntida offerplatsen på samma plats.

Torshälla fick stadsrättigheter av kung Birger Magnusson år 1317. Fem år därefter kompletterades den befintliga lillkyrkan med ett **fyra gånger så stort långhus**.

Nästa byggnadsetapp som är **tornet och vapenhuset byggdes av tegel under första hälften av 1400-talet**. Vid mitten av 1400-talet slogs tegelvalven i kyrkan.

1873 drabbades kyrktornet, uppfört av Per Tornresare 1612, av åsknedslag som antände den höga spetsiga spiran. Spirans spets skulle ha höjt sig 102 m över marken vilket betyder att träkonstruktionen var minst 60 meter hög. Spåntaken på långhuset och koret brann upp. Lyckligtvis genombröt elden inte valven. De spåntäckta taken med hög resning ersattes av ett lägre plåttak och ett tornkrön med trappgavlar. Ritningar utfördes av arkitekten Johan Fredrik Åbom vilka godkändes av Överintendentsämbetet. Notera även tegelkanten under takfoten och på gavelröstena.

Därmed är kyrkan färdig så när som på **ett modernt vapenhus på södra sidan som tillkom på 1960-talet**.

Kyrkans olika byggnader bildar en mäktig himlatrappa.

Välkomna in i vår helgedom.

Vi börjar i koret i öster vilket också har tjänat som sakristia och nu andaktsrum. Notera invigningskorsen som finns på fem olika ställen i kyrkan.

Albrecht Ymmenhausen alias Albertus Pictor får i uppdrag att måla och dekorera valven i nuvarande kor på 1460-talet. Vi är fortfarande inne på vår katolska tid.

Dessa målningar överkalkades 1676 och togs åter fram vid restaurering av kyrkan 1912.

Östra kappan: Marie kröning, på ömse sidor Gud Fader och Kristus. Kona och den helige Ande i form av en duva. Två sjungande änglar med språkband. En ängel spelande luta och den andra fiddla.

Södra kappan: Kristi himmelsfärd och pingstundret. Maria och lärjungarna knäböjer. Kristus upp mot himmelen. Från duvans näbb utgår strålar till de knäböjandes huvuden.

Västra kappan: Simsons strid med lejonet. På ömse sidor två ynglingar.

Västra valvet: Kristi uppståndelse omgiven av en strålkran. I fonden staden Jerusalem. Pelikan matande sina ungar med sitt blod symbol för frälsningen genom Kristi blod. Denna är dock målad av Anders Iordansson Ryttare.

Norra kappan: Jesse rot. Jesu stamtavla. Från Jesse eller Isaias bröst växer en ranka med tolv blommor, en för varje patriark. Här är Abraham avbildad med nitbrillor framför ögonen en av landets äldsta målningar med glasögon.

Korets östra vägg: Yttersta domen. Kristus på regnbågen Knäböjande är Johannes och Maria. Ner till höger dansande kvinna arm i arm med djävul och demon. Hennes synd är att hon dansat och sjungit på en söndag. Allra längst ner finns uppväckta som stiger upp ur sina gravar.

Draperimålning: Symboliserar tältkyrkan som restes under israeliternas öken-vandring.

Övriga historiska föremål

Altartavla korsbärande Kristus av Axel Törneman 1912. Den ersatte, den av Assessor Hallgren på Holms bruk 1774 skänkta altarpriydnad som nu finns på kyrkans västra vägg. Den i sin tur ersatte "det urmodiga altarskåpet från 1400-talet" som 1780 såldes till Tumbo kyrka!!!

Epitafier från 1603, 1636, 1671, och 1702

Reinhold Rademachers gravkor, byggt år 1668. Graven är igenfylld och det skedde troligen år 1777 då man beslutade att upphöra med de sedvanliga begravningarna i kyrkan och de murade gravarna fylldes igen. Minnestavlan utförd av Allan Ebeling.

Länsstol i renässans från 1600 talet.

Dopfunt av Albert Helldén 1911.

Predikstol med Kristus och de fyra evangelisterna, tillverkad av domkyrkosnickaren Michael Rechner 1642.

Sankt Göran 1400-tal

Martin Luther 1600-tal olja

Den heliga Katarina av Alexandra 1400-tal

Den heliga Gertrud av Nivella 1400-tal

Den heliga Birgitta 1400-tal

Orgelläktarens skrank från 1675.

Orgelfasad från 1740. Vi hade redan på 1600-talet ett positiv med pipor. Nuvarande orglar är byggda av Walther Thür på 1980-talet.

Tornrummet/Gamla vapenhuset.

Källa: Torshälla 650 år, Ivar Schnell

Kalkmålningar i Torshälla kyrka, Margaretha Lindén

Torshälla kyrka, Ivar Schnell

Torshälla hembygdsförening

S:t Olofs Gille

Bygdebånd 2012-07-24

Jan-Erik Kling

Torshälla kyrka före 1873, målning av Anders Elfsberg efter teckning av Carl Larsson.

Torshälla kyrka

Torshälla kyrkas äldsta delar, koret och sakristian utgjorde på 1100-talet den första kyrkobyggnaden. I samband med att Torshälla fick stadsprivilegier byggdes kyrkan ut på 1300-talet. På 1400-talet uppfördes tornet. Vid en brand 1873 förstördes tornspiran och efter branden fick kyrkan i stort sett sin nuvarande utformning enligt F Åboms ritningar. Vapenhuset byggdes till 1966-67 i samband med en renovering för vilken Ove Hidemark och Göran Månsson svarade. Tornet av tegel står bart. Tornhuven dekoreras av blinderingar. I övrigt är kyrkan idag putsad och avfärgad i gult men var tidigare rosa.

Texten är hämtad från Bevarande plan för värdefulla miljöer

Antagen av kommunfullmäktige 1994-02-24

Kyrkan år 2002

t.h. kyrkan innan tornbranden gestaltad av Georg Nyström